

В. Качур

Історія Дружківки
в 30-ті роки
XX століття.
Дорога ціна прогресу.

Київ, 2018

В. Качур

Історія Дружківки
в 30-ті роки ХХ століття.
Дорога ціна прогресу.

Київ, 2018

© Качур В.

Історія Дружківки в 30-ті роки ХХ століття. Дорога ціна прогресу/ Качур В.

КАЧУР Володимир.

*Історія Дружківки в 30-ті роки ХХ століття.
Дорога ціна прогресу. – Київ: 2018, – 78 с.*

На підставі архівних документів автором викладено фрагменти історії одного з міст обласного підпорядкування – Дружківки, за період часу 30-тих років ХХ століття. Наводяться дані та списки розкуркулених та репресованих мешканців міста та його околиць. Видання є продовженням авторських нарисів з історії Дружківки та її округи від найдавніших часів до кінця ХІХ століття.

Видання пропонується працівникам освіти, ЗМІ, бібліотекарям, музейним працівникам, краєзнавцям, всім, хто цікавиться історією Донеччини.

Зміст

Соціалістична індустріалізація в Дружківці	4
Колективізація в навколишніх селах	7
В часи голодомору 1932-1933 рр.	20
Репресії. Великий терор	27
Згортання українізації	33
Післямова	35
Додаток 1. Списки мешканців Дружківки на розкуркулення	36
Додаток 2. Списки жителів Дружківки, що репресовані у 30-ті роки XX ст.	45
Список використаних джерел	74

Соціалістична індустріалізація в Дружківці

Сьогодні Дружківка є містом обласного підпорядкування, до складу якого входять Олексіїво-Дружківська та Райська селищні ради.

У 1930 році вона була щойно утвореним з робітничих поселень Яковлівка, Гаврилівка, Торецьке, Карлівка селищем міського типу, які об'єднали назвою залізничної станції - Дружківка.

Села Дружківка і Олексіївка мали в той час власні сільські ради і належали до Костянтинівського району. До Костянтинівського району входили також й новоутворене селище міського типу Дружківка, село Сурово (сьогодні північна околиця м. Дружківка), радгосп «Гірник» (західна околиця міста) та населений пункт Райське, що на правому березі Казенного Торця (до цього часу належить до Костянтинівського району).

Населені пункти Райське, Новогригорівка, Новомиколаївка, хутір Трійчатий (Старорайське) Райської сільської ради входили до Краматорського району.

Після зміни адміністративно-територіального поділу, в результаті якого у 1932 році розформовано Краматорський район (в зв'язку з наданням Краматорську статусу міста обласного підпоряд-

кування), ці населені пункти увійшли до Андріївського району з центром в с. Андріївка (нині Слов'янський район).

Територія нашого міста та його околиці входили до УСРР входила після 1922 року до складу Союзу Радянських Соціалістичних республік.

У 20-30-х роках двадцятого століття в Україні (на той час Українській Соціалістичній Радянській республіці), не існувало обласного поділу, здійснювався поділ на округи. На території сучасної Донецької області Костянтинівський і Краматорський райони входили до Артемівського округу.

Згодом окружний поділ було змінено на обласний.

Костянтинівський і Андріївський райони увійшли до Сталінської (Донецької) області.

У 30-ті роки ХХ століття Дружківка та навколишні поселення зазнали значних змін.

На початок десятиліття було вже відбудовано вцілілий під час революції і україно-російської війни Торецький сталеливарний і механічний (колишній «бельгійський») завод.

На його базі й на базі демонтованого заводу Донецького товариства («французького») було створено Торецький машинобудівний завод та переобладнано його для виготовлення техніки для зростаючих потреб шахт Донбасу.

За планом соціалістичної індустріалізації побудовано великий завод металевих виробів (болтовий).

Відновив свою роботу в селі Дружківка завод по виробництву вогнетривкої цегли.

Розвиток промисловості надав потужний поштовх до розвитку міського будівництва.

На центральній вулиці селища Дружківка (Ворошилова, Леніна, на даний час - Соборна) з'явилося кілька триповерхових житлових будинків для робітників і службовців. Зведено їх у модному в ті часи стилі конструктивізму (за що, мабуть, і отримали назву серед місцевих мешканців «Блоки»).

Поряд розташувався Будинок культури машинобудівників, стадіон, парк культури і відпочинку. Між стадіоном і парком простір заповнений ошатними одноповерховими кооперативними будинками (у місцевого населення отримали назву «Жилкоп»).

Протягом п'яти років збудовано та відкрито для навчання дві школи: у 1933 році ступила до ладу на Гаврилівці велика новозбудована школа ім. Ворошилова (№6), у 1938 - середня школа №2 на Яковлівці.

Разом зі зростанням промислового потенціалу та соціальної сфери зросла кількість робітників до 8 тисяч і кількість населення в цілому до 32 тисяч (за переписом 1939 року). І це без названих вище сіл, що сьогодні входять до складу міста Дружківка.

За наслідками свого прогресу в 1930-1939 роках Дружівка отримує в 1939 році статус міста обласного підпорядкування.

У січні 1940 року були обрані міський комітет компартії України, міська рада і міський виконавчий комітет.

Але разом з промисловим та громадянським будівництвом проводилася «совєтизація»: встановлення повного контролю над настроями, поведінкою та лояльністю до комуністичної влади. Територія та населення Дружівки та її околиць стали жертвами побудови утопічного суспільства – комуністичного.

Безсумнівний прогрес соціалістичної індустріалізації. Його ціна виявилася занадто високою для нашого народу.

Колективізація в навколишніх селах

Курс на соціалістичну індустріалізацію СРСР, що було проголошено в 1925 році, вимагав грошей для його втілення в життя.

Взяти їх вирішили найпростішим шляхом – закупати хліб у приватних селянських господарствах за найнижчими внутрішніми цінами, а продавати за кордон за високими світовими. Промислові товари мали продаватись селянам за найвищими цінами. Селяни, перш за все багаті, які мали товарний хліб, почали спротив

такій політиці у різних формах – нездачі його, скорочення посівів та інших.

Сталін та його оточення вирішили за цих обставин покінчити з приватним селянським господарством.

У 1929 році Центральний комітет Всесоюзної Комуністичної партії (більшовиків) приймає рішення про суцільну («сплошную») колективізацію сільського господарства, тобто знищення приватних селянських господарств і запровадження колективних – колгоспів. Сталінська верхівка вважала, що з колгоспів буде легше вилучати хліб для потреб держави, і зокрема, для продажу за кордон. На отриману валюту мали будуватися нові заводи, фабрики та т. п.

Колективізація та індустріалізація мали виконати ще одну значну роль, що вплинула трагічним чином на всю подальшу історію нашої держави. Це роль «інтернаціоналізації», або денационалізації України. Адже носіями національної мови, звичаїв, традицій були, крім української інтелігенції, саме селяни.

Природньо, що найбільшими противниками колективізації були саме заможні селяни (за термінологією влади «куркулі», «кулаки»), а також частина середнього і бідного селянства («підкуркульники», «подкулачники»).

Ці селяни не вірили в «колективний рай», а вважали, що це буде «нове рабство», «нове

кріпацтво». Вирішено було знищити «куркулів» у ході колективізації.

Влада дала попередні рекомендації на місця про розподіл куркулів на категорії з певною метою:

I категорія. Мали бути ув'язненими, або розстріляними.

II категорія. Мали бути позбавлені власності та вислані на Соловки, Урал, або в Сибір.

III категорія. Мали бути позбавлені власності і розселені в межах свого району або сільради.

На початку березня 1930 року Костянтинівський і Краматорський органи влади розглядають на своїх засіданнях питання про ліквідацію «куркульства» як класу та приймають рішення про виселення та розселення «куркулів».

За цими рішеннями з Костянтинівського району підлягало виселенню за межі України 73 селянських двори (родинами).

З них –

з села Олексіївка – 5 родин;

з села Сурово – 1 родина;

з села Дружківка – 0 (скоріш за все це заслуга сільради, яка разом з представниками районного відділу ДПУ готувала пропозиції).

На розселення по району планувалось 175 родин.

З них –

з села Дружківка – 4 родини мали бути переселені в хутір Майський Марківської сільради;

з села Олексіївка – 5 родин в хутір
Новомиколаївка Марківської сільради;

з села Сурово – 8 родин.

Треба зазначити, що на території сучасного
селища «Гірник» було «радянське господарство» на
землях колишнього «іменія Єлісєєва», тому
колективізація його не торкнулась.

В Краматорському районі підлягали
виселенню 110 родин.

З них -

з населених пунктів Райської сільради – 0.
(Можна припустити що у цьому є заслуга
сільради).

Розселенню підлягали 198 родин, з них 12 - з
Райської сільради, мали бути розселені в межах цієї
же сільради. Розселення в межах сільради було
краще, ніж потрапити в спеціально створене в с.
Малотаранівка Краматорського району селище –
табір для «куркульських сімей».

У сільрадах на всі кандидатури на
«розкуркулення» були складені характеристики. З
характеристик видно, що «куркулі» були
звичайними людьми, одні багаті, інші бідні, нічого
злочинного не робили. Головною їх провиною
було те, що вони не вірили в колективізацію й
були «антисовєтски настроєны».

Заходам з виселення та розселення передувала
масована роз'яснювальна робота щодо необхід-
ності знищення куркульства як класу,
розпалювання до них ворожих почуттів.

У лютому – березні 1930 року владою були організовані походи на село агітбригад у складі агрономів, вчителів, лікарів, партійних активістів в якості лекторів, пропагандистів; молодіжних самодіяльних театрів («Синьоблузників»), духових оркестрів, редакторів стінних газет і листівок.

Агітбригади створювались навіть з учнів міських шкіл, наприклад, Яковлівської школи. Героїня твору «Все течет» відомого російського письменника В. Гросмана з жахом згадує ті часи: «Я сама говорила «Кулаки не люди». Кто мог придумать такое?»

Влада не обмежувалася агітаційно-роз'яснювальною роботою. З кінця 20-х рр. і до останнього дня розкуркулення тривав терор (залякування) в різних формах.

Виборчих прав позбавлялись в селах Дружківка та Олексіївка – М. Гашенко. В. Харківський, А. Махно, Л. Шишмило, М. Шишмило, М. Білошенко; В Сурово – Г. Шевченко, Д. Рибас; в Райському – Я. Гайдамака.

До примусових робіт засуджувались: О. Безрукавий, М. Гашенко, М. Білошенко, Р. Мірошниченко, П. Колісниченко, С. Соколовський, Т. Корж, Д. Рибас.

Будинок примусових робіт (БУПР) знаходився в місті Костянтинівка. Ув'язнені працювали безоплатно на будівництві доріг, різних споруд.

Про жахливі умови утримання засуджених свідчать численні звернення керівництва

Артемівського округу до Народного Комісаріату внутрішніх справ УРСР у підпорядкуванні якого знаходилися Будинки примусових робіт.

В одному з звернень початку 1930 року мова йде про те, що на 1456 ув'язнених в БУПР харчування виділяється тільки на 800. З точки зору окружної адміністрації це загрожувало непередбаченими наслідками.

На початку 1930 року заарештовуються і утримуються в тюрмі 10 селян з Райського, Новогригорівки та Трійчатого. Так було по всіх селах.

Після такої попередньої підготовки в середині березня 1930 року Артемівський окружний виконком розглядає пропозиції райвиконкомів і приймає рішення: розселити в межах Костянтинівського району з с. Дружківка – 3 родини, з с. Олексіївка - 7 родин, з с. Сурово – 3 родини, з сіл Райської сільради Краматорського району – 11 родин.

До виселення планувалось:

5 родин з Олексіївки, 3 родини з Сурово, з села Дружківка та сіл Райської сільради виселення родин «куркулів» не планувалось.

Вивчення характеристик, зміни кандидатур свідчать про суб'єктивність підходу до вибору селян на «розкуркулення» (додаток 1).

Вбачається бажання влади розправитись за минуле та недовіру у справу колективізації.

Задіяні до розселення та виселення розкуркулених, актив сільрад та місцевої парторганізації, районні активісти (до 2 тис. осіб), загони міліції, мали керуватись спеціальною інструкцією.

Ось витримки з неї (мова оригіналу):

«- Старики, инвалиды, если на иждивении трудоспособных членов семьи, подлежат расселению вместе с ними.

- Для выселяемых должны оставить топор, лопату, пилу. Для расселяемых старый или подлежащий ремонт плуг, борону, домашние вещи, 6 стульев, 1-2 кровати, шкаф, сундук и мелкую домашнюю посуду.

- Колхозники, которые переедут в кулацкие постройки, перевозят с собой все имущество.

- На заседании сельсовета избрать комиссию из трех человек на каждые 2-3 кулацких двора для производства описи и конфискации имущества (о комиссии не сообщать).

- Разъяснить бедноте выгоды переселения в кулацкие дома.

- Работу начать не позже 8 часов утра.

- За два дня хозяин двора арестовывается и находится под стражей до переселения.

- К сборному пункту отъезжать одновременно. На подводах едут с вещами женщины и дети. Мужчины и парни отправляются отдельно с сопровождающей охраной.

- Не допускать прощания при отъезде с родственниками, знакомыми, друзьями, не допускать сборищ. Агитаторов против этого мероприятия изолировать».

Ця інструкція свідчить, що влада готувалася до події, як до військової операції.

По закінченню операції Костянтинівський РВК так звітував Артемівському окружному комітету:

«Точно в назначенный срок 13.03 приступили к проведению операции по выселению и расселению. Экспесов не допущено, за исключением Предтечно и Ал.-Калиново... Конфисковано при этом – лошадей - 109, рогатого скота - 120, денег - 4 тыс. руб., земли - 1775 га, озимых посевов - 439 га. Общая стоимость конфискованного имущества - 164 тыс. 782 руб.

Выводы: работа проведена вполне удовлетворительно, а по ряду советов - блестяще, в том числе по Алексеевскому сельсовету».

До недоліків в роботі Костянтинівський РВК відніс те, що в хуторі Василівка Олександро-Калинівської сільради бригада партійців з конфіскованої муки напекла булок, поїла варення та побила ікони.

На Віролюбівському посадочному пункті хтось з партійців заявив, що чекісти нагодують на 30 крб, а спишуть на 100 крб (до речі на «операцію» було витрачено 60 тис. крб.) Артемівський окружний комітет критикував райвиконком за те,

що селяни Ново-Артемівки, внаслідок «недостатньої роз'яснювальної роботи», відмовлялись переселятись у будинки куркулів.

Відмовились від переселення в помешкання куркулів і жителі х. Їжівки (серед них батьки О. Тихого). Звіту Краматорського РВК не знайдено, вочевидь, він не зберігся.

З Віролюбівки (пункту збору) відбуло на Північ 348 чоловіків, з них - 22 з Олексіївки. Перевозили людей в товарних, замкнених вагонах, без освітлення, вентиляції, по 60 чоловік. 15-20% - помирили в дорозі (переважно діти). Вислані, що добиралися до місця призначення, будували собі житло - землянки, бараки. Працювали на будівництві залізниць, заводів у Вологодській області на півночі Росії. Працюючи, отримували денний пайок - 300 грамів хліба, ложку крупи та 100 г оселедця.

Репресії продовжувались і в таборах. Донька висланого з сім'єю селянина з Артемівщини згадує, що її батько І. Барко в 1934 році за слова «Советская власть издевается над народом» був засуджений на 8 років таборів, а в 1937 році після виходу наказу наркома Єжова про «знищення ворогів народу» - розстріляний.

Доля розселених в межах району була хоч трошки легшою, хоча частину з них продовжували переслідувати і вони загинули в 1937-1938 рр.

А поки що їх переселили в бідняцькі хати (часто дві сім'ї в одну хату). Дали найгірші землі (це теж за інструкцією) по 0,8 га на душу, але не більше 4 га.

Цим селянам заборонявся виїзд з села, вони позбавлялись права голосу на виборах, їм та їх дітям наклеїли ярлик «ворогів народу».

Заголовки газет рясніли закликами «Будьмо непримиренні в боротьбі з куркульством!», «Ліквідуємо куркульство як клас» і т. п.

Проте не всі підтримували нелюдські заходи... «колективізації».

Насильницька колективізація викликала протести значної частини селян, робітників, інтелігенції. Окружний відділ ДПУ старанно контролював настрої різних категорій населення з приводу колективізації (для цього у нього був штат «секретних співробітників»). Архіви зберегли доповідні записки відділу ДПУ до окружного виконкому та республіканського НКВС. У доповідних записках наводяться як факти схвалення колективізації, так і засудження насильницьких методів її проведення, зокрема:

«- У селі Дружківка відбулись збори вчителів шкіл с. Дружківка, Яковлівки та Сурово. Ніхто не хотів виступати і не виступав.

- Робітник Ворошиловського заводу м. Дружківки заявив, що їдуть в село на колективізацію тільки ті робітники, які самі не хочуть працювати.

- Вчитель з Попасної заявляв: «Це жорстока розправа. Не дати шматка хліба, притулку та роботи».

- Робітник Краматорського металургійного заводу, житель села Шабельківки, розповідав у цеху: «Селянин Морфола з нашої Шабельківки поїхав в ті села, що раніше створили колгоспи. Подивився і став їх противником, а раніше був сторонником. Каже, що діти в колгоспах голі, хворі, а хліб людям дають по нормі».

Тією весною 1931 року після статті Й. Сталіна «Головокружение от успехов» влада тимчасово відступила. Частина селян передумала вступати в колгоспи, а частина з них вийшла.

Одноосібниками в 1931-1932 роках були: Бурдун І.С., Денченко С.В., Кислий М.П., Єременко І.Ю., Левицький з Дружківки та Олексіївки. Ковляшенко П.В., Кейс Н.С., Бобров О.К., Руднев К.Н. з Райського і Новогригорівки та інші селяни.

Проте відступ влади був тимчасовий, тактичний.

До одноосібників застосовувалися різні форми тиску - погрози, клевети, їм не доставляли пошту, їх травили комсомольці.

Дітей виганяли зі школи та інших навчальних закладів.

Слово одноосібник для влади означало - злочинець.

Найбільш впертих одноосібників починають виселяти з України. Це були Бурдун І.С., Кислий М.П. з Дружківки та Сотников Ф.В. з Райського, родина Кейсів з Новогригорівки.

Далеко не всі прізвища репресованих зберегли архіви.

А щодо другого етапу розкуркулення з 1932 року архіви виявились недоступними. Збереглись тільки поодинокі свідчення потомків.

Наведу одне з них (з відкритих Інтернет-джерел). Тетяна, - за прізвищем її матері - Левицька, - пише: «Семья моей мамы была раскулачена в с.Дружковка за то, что отец не хотел отдавать лошадей и вступать в колхоз. Было в семье 10 сыновей. Сыновья разбежались. Отца мамы сослали и он погиб на лесоразработках.

Моя мама со своей мамой (моей бабушкой) просили милостыню. Бабушка заболела и умерла. Маму забрали в детдом. Она часто убегала в Дружковку. Но там её никто не ждал, а в отчем доме был сельсовет».

А ось свідчення Єрохіної О. (газета «Наша Дружковка»): «Дедушку забрали из хутора Приют (поряд з Райським), семья разбежалась накануне ареста. Ушли на Гришинские рудники. От дедушки не было ни одной весточки. Так и не знаем ничего о нем».

Трагічною була доля й дітей розкуркулених. Щоб вижити частині з них доводилось

відмовлялись від батьків, інакше їм закривався шлях до навчання, служби та ін....

У 1930 році Костянтинівський РВК запитував Артемівський ОВК, що робити з багаточисельними заявами відмовників від батьків. Письмову відповідь не отримав.

Але далеко не всі відмовлялися і тому несли хрест «кулацкого сына или дочери», або старанно приховували своє походження, що теж було небезпечно.

За приховування походження могли не тільки вигнати з роботи, навчального закладу, а й судити.

Таким чином, до 1933 року навколо селища міського типу Дружківка в селах Сурово, Дружківка, Олексіївка, Райське, Новогригорівка, постали колективні господарства - колгоспи. Індивідуальних селянських господарств майже не залишилось.

Всі колгоспи зобов'язані були поставляти державі встановлену планову кількість продуктів і підпорядковуватися державним і партійним чиновникам. Лише після виконання державного плану заготівель правління колгоспу могло розподіляти рештки продуктів. Для посилення впливу на колгоспи державою створювались машино-тракторні станції. Одна з них знаходилась і в с.м.т. Дружківка. Колгоспи власної техніки (тракторів, косилок, автомобілів) не мали і залежали, таким чином, від держави. Погано організована примусова праця (колгоспники не

мали паспортів і не могли покинути село), відсутність техніки і матеріальної зацікавленості, призводили до низьких врожаїв. Але держава на це не зважала.

В часи голодомору 1932-1933 рр.

Незабаром влада зі створених колгоспів стала буквально «вимітати» хліб на потреби індустріалізації СРСР.

Московські плани державних «закупівель» щодо України весь час зростали.

На 1932 рік план склав 7,7 млн тонн. Це означало, що на селянську сім'ю мало залишитись на всі потреби 60 кг зерна на рік, 5 кг на місяць.

У відповідь на заяву уряду УРСР, що план завищений, голова уряду СРСР В. Молотов звинуватив його у «антибільшовицьких настроях» Український комуністичний уряд скорився.

На місцях опір, хоч і пасивний, але був.

За 5 місяців 1932 року було заарештовано до 30% керівників середньої ланки в сільському господарстві. Це були керівники, які видавали хліб колгоспникам, рятуючи їх від смерті. В Золотому колодязі (поряд з Новомиколаївкою) за це було віддано до суду голову колгоспу Гетьмана. 7 серпня 1932 року було прийнято закон СРСР, за яким за 5 колосків, вирваних на полі, можна було отримати 10 років таборів, а за кілька кілограмів зерна – смертний вирок. У селах створювались «буксирні

бригади», котрі шукали хліб та інші продукти в дворах селян і забирали все.

Скаржитись означало накликати на себе додаткову перевірку.

Так, зокрема, було з сім'єю Колосовських в Новогригорівці. Після скарги на нестачу продуктів у них влаштували обшук і забрали останнє.

Інші селяни терміново забирали з сільради свої заяви.

В містах вводилась карткова система. Все готувалось до покарання селян голодомором за їх спротив колективізації.

Одночасно планувалося вирішити українське питання.

Зі свідчень селян Костянтинівського і колишнього Краматорського районів, зібраних учнями дружківських шкіл:

Кіресва А. Т. (с. Райське): «Жили бедно, но продотряд («буксирна бригада») все равно пришли и обыскали. Забрали последнее. Плач детей не помог. Отца не было дома, а маму толкнули так, что «выбила» руку. Есть приходилось все: растения, кору деревьев, гнилую картошку».

Лазебна В. Г. (с. Райське): «Сім'ї були великі, а їжі не було. Люди, особливо діти, - хворіли. У сусідів Заярних з пісти дітей двоє померли».

Рябченко М. Д. (с. Райське): «Голод був такий, що і людодїство траплялося».

Мірошніченко А. Ф. (с. Райське): «Я тогда (в 1933 г.) маленькая была — 6 лет. С братьями и

сестрами ходили по полю искали мышьи норы с зерном. Секли лободу, мололи кору деревьев. Слава богу, выжили».

Колесник О. К. (с.м.т. Олексієво-Дружківка): «Неделями не было и крошки хлеба в доме. Люди падали на ходу и умирали».

Ладник О. Г. (Костянтинівський район с. Первомайка): «Хлеба не было. Питались буряками. Весной ели траву. Спасала полуголодная корова. Давала хоть немного молока. А в соседней деревне мужчина зарезал жену и засолил».

В індустріальній Донеччині голодомор не був таким нищівним, як в сільських областях. Люди працювали на залізниці, на заводах села Дружківки, міст Костянтинівки, Краматорська, Дружківки, в тому числі новозбудованих Дружківському болтовому, Новокраматорському машинобудівному, Костянтинівському цинковому та інш. На підприємствах та в радгоспах давали хоча і скудний, але рятівний продовольчий пайок – від 500 до 800 г хліба, інші продукти. На заводах були свої їдальні. Сюди їхали селяни Донецької і сусідніх Харківської, Полтавської та інших областей України.

Хоча голодно було й в містах. Свідчать жителі міста Дружківка.

Болотов Г. М.: «Отец работал на машзаводе, мама на строительстве СШ № 6. Было 6 детей. Я уже ходил в школу. Голодомор пережили тяжело. Умер младший брат. Ели все, в городе перевелись

собаки и кошки. Спасали пайки. Их давали по карточкам. На взрослого 800 г хлеба, на иждивенца 400. Чтобы получить продукты нужно было выстоять громадную очередь с вечера и стоять всю ночь. Люди в очереди ожесточались: дрались, скандалили. Часто можно было наблюдать голодные обмороки».

Про це ж свідчать Халюша Н.М., Олійников Є. Г.: «Голодали. Ели все. Много голодных людей видели на улицах города. На рынке возле церкви. Рынок был тогда ниже церкви (по улице, что теперь носит название улицы Соборной).

Воротняк М. І.: «Жили у радгоспі «Гірник». Батько з роботи приносив «кондьору», - суп такий – без нічого. Весь час хотілося їсти. Як що з'являвся шматок хліба, то це була неймовірна радість. Мати, як живою була, як згадає, так і плаче».

Найбільше страждали діти. Багато з них залишались сиротами. Діти блукали по містах Краматорську, Костянтинівці, Дружківці, по навколишніх селах, шляхах між містами. Влада змушена була відкрити в порожньому приміщенні колишнього клубу селища Торецьке м. Дружківки (в кількох кілометрах від Олексіївки) дитячий будинок. Будівля не була пристосована для такого закладу; в ній був глядацький зал та дві кімнати (пізніше, після реконструкції його площа розширилась).

У Дружківці 29 березня було організовано дитячий будинок у порожньому приміщенні

колишнього клубу. Уже 2 квітня сюди поступило 42 дитини, яких розмістили у холодному, брудному, не придатному для життя приміщенні. У кінці квітня поступило ще 345 дітей, із яких відразу ж до лікарні було відправлено 25 і в “різні місця” – 93. У травні в цьому, з дозволу сказати, дитячому будинку знаходилося одночасно до 432 дітей. До лікарні відправлено – 19, у “різні місця” – 44. У червні за 5 перших днів поступило 52 дитини, із них відправлено до лікарні – 17. Це були діти, спухлі від голоду, які захворіли корем, тифом, деякі страждали випаданням прямої кишки. Про їхні долі лікарня ні перед ким не звітувала, навіть не ставила до відома адміністрацію дитячого будинку. На 7 червня 1933 року у дитячому будинку утримувалося 3809 дітей, серед них були з набряками ніг і обличчя, з проносом, з малярією. Був тут і семирічний хлопчик, хворий сифілісом третьої стадії. До дитбудинку за рішенням міськвно на харчування за рахунок дитячих пайків було прикріплено 17 службовців держустанов Дружківки. Обслуговуючий персонал дитячого будинку також харчувався за рахунок дитячих пайків. Оскільки у дитбудинку знаходилися діти різного віку, то ті, хто був дещо старшим, відбирав їжу у малих, а ті ходили постійно голодними. Обліку продуктів, що поступали чи витрачалися, не було. Діти нічим не були зайняті й просто бродили. Пізніше в дитячий будинок завезли 120 ліжок, але й вони не використовувалися, бо не було

дошок. Матраців було 68 на всіх, подушок – 85, рушників – 20. Брудна білизна й різний непотріб звалювалися в купу в кутку приміщення, де жили діти (Національна книга пам'яті жертв голодомору 1932-1933 років в Україні. Донецька область).

Влітку 1933 року після перевірки стану справ органами робітничо-селянської інспекції дитячий будинок розформували, дітей шкільного віку перевели в дитбудинок Миколайпілья Костянтинівського району, а дітей нешкільного віку - до інших закладів.

Медична допомога була погано організованою, медична статистика взагалі не проводилася. Діти вмирали, але точного обліку померлих не велося. До речі, як і дорослих. Тому наводяться різні дані про число заморених голодом в Україні - від 3,5 до 7 млн людей. По Донеччині ця орієнтовна кількість складає 200 тисяч осіб. Це число дещо менше ніж в сільськогосподарських областях, адже на промислових підприємствах міст видавалися продовольчі пайки, що дозволило зберегти життя великої кількості людей.

Підсумки подій на селі в 1932-1933 рр. підводив секретар ЦК КПУ(б), присланий в Україну Й. Сталіним, Мендель Хатаєвич: «Нужен был голод, чтобы показать крестьянам – кто хозяин. Мы это сделали».

Один з найавторитетніших комуністичних лідерів СРСР М. Бухарін (страчений у 1938 р)

зробив такі висновки: «Найгіршим наслідком подій 1930-1933 рр. стали не так страждання селянства, хоч і страшними вони були, а глибинні зміни в психологічному світогляді тих комуністів, котрі брали участь у кампанії. Замість збожеволіти, вони стали професійними бюрократами для яких терор відтепер став звичним методом управління, а покірність будь – якому наказові зверху – найвищою чеснотою».

Багато років поспіль, рішенням українського суду від 13.01.2010 р. керівників СРСР та УРСР – Й. Сталіна, В. Молотова, Л. Кагановича, П. Постишева, С. Косіора, В. Чубаря, М. Хатасвича визнано винними в організації геноциду українського народу.

Влада втручалася та бажала підпорядкувати собі населення як фізично так і морально. Фізичне знищення проходило за допомогою голодомора, для морального підпорядкування та зомбування людей у цей же час йшла активна боротьба влади з релігією. Закрилися церкви в Дружківці, в селах навколо неї, переслідувалися священники. Уже в 1933 р. був висланий на північ Росії священник Райської церкви Фоменко М. М.

Так народжувався великий терор.

Репресії. Великий терор

Сталін та його оточення вважали, що для успішного будівництва комунізму необхідно знищити не тільки фактичних опозиціонерів, а й потенційних. Наказом НКВС СРСР від 05.08 1937р. була введена в дію постанова ЦК ВКП(б) «Про антирадянські елементи». Це означало початок масового терору проти «ворогів» радянської влади.

До ворогів потрапили представники колишнього «буржуазно-поміщицького класу», колишньої інтелігенції, «троцькісти», «бухарінці», німці, поляки, греки (вважалося, що це потенційні шпигуни і диверсанти), найбільше підозр було в належності українців до «українського буржуазного націоналізму» та «самостійництва».

Але в Україні політичний терор розпочався ще раніше. У 1929 році в Харкові пройшов процес над членами Спілки визволення України.

Доказів діяльності цієї спілки не було, проте виносилися вирoki відомим колишнім українським політичним діячам, письменникам, вченим, які начебто були причетними до Спілки.

Через кілька років, у 1937 році, коли за вказівкою Сталіна нарком НКВС Єжов видасть наказ № 00447 від 30.07.1937 р. «Об операции по репрессированию бывших кулаков, преступников и других контрреволюционных элементов» влада

стала закликати до доносів – син мусив доносити на батька, учень на вчителя, сусід на сусіда.

Закликали партійні, радянські керівники всіх рівнів (тих, в кому сумнівалися, звільнювали. За ініціативою П. Постишева і М. Хатасвича у 1933 році було змінено 237 секретарів райкомів партії та 249 голів райвиконкомів). Закликали до доносів преса, радіо.

Радянський письменник М. Горький проголосив у своїй статті, що вийшла у офіційній найбільш розповсюдженій комуністичній газеті «Правда»: «Если враг не сдается – его уничтожают».

В умовах тоталітарної держави інша думка не оприлюднювалась.

У таких умовах справа Спілки Визволення України 1929 року в селі Дружковка в 1937 відгукнулася справою священика сільської церкви М. П. Єгорова. При цій церкві був хор, учасники якого виконували духовні твори, а поза церквою співали українських народних пісень.

Відомий в Олексіїво-Дружківці вчитель М. Т. Янко згадував: «У село Дружківку я був направлений у 1932 році. Поселився поблизу церкви, вона знаходилась біля нинішньої селищної ради. Одного вечора, перебуваючи на подвір'ї, почув чудовий спів. Зачарований ним вийшов на вулицю. Співав гурт хлопців і чоловіків. Пізніше я познайомився з ними. Виділялися М. Дементієв (в житті більше не чув такого чудового голосу) та Д. Харківський з таким басом, що, як

гряне «алілуя» в церкві, то свічки мерехтіли. Вони співали і в церковному хорі».

У жовтні 1937 року Костянтинівський відділ НКВС на чолі з лейтенантом Флейшманом починає слідство проти священника, церковного активу та членів церковного хору. Всіх їх звинувачують у зв'язках зі Спілкою Визволення України, контрреволюційній, націоналістичній діяльності, у закликах до повалення радянської влади.

Доказами слугував донос про те, що «топ и его приспешники на основе своих убеждений ставили целью свержения советской власти. В села посылаются хорист Дементеев, который поет националистические песни». «Націоналістичними» донощик називав українські народні пісні – «Розпрягайте, хлопці, коней..» та «За Сибіром сонце сходитьь..». Такої ж думки були й у НКВД. Справа вирішилась усього за кілька днів.

Було винесено смертні вироки 67-річному священнику Єгорову М. П., голові церковної ради Світленку Р. Є., хористам Харківському й Бурдуну. Печникова О. В., Дементєєв М. І. отримали по 10 років таборів. Зі слів Янка М. Т., всі інші хористи теж були репресовані і не повернулись додому. Їх прізвища поки що не встановлені.

За час боротьби з релігією під керівництвом влади були закриті 2 церкви в Дружківці, Райському, в с. Дружківка.

У листопаді 1937 року заарештували товариша та колегу Єгорова М. П. по роботі в Яковлівській

земській школі, вчителя математики Мусяца В. М. (в цій школі Єгоров М. П. до революції викладав «Закон божий»). Мусяца В. М. теж звинуватили в «українській націоналістичній пропаганді» і засудили до розстрілу. Приводом для такого вироку слугував донос, в якому Мусяца В. М. звинувачували в схваленні політики українізації освіти, яку проводив у кінці двадцятих на початку тридцятих років нарком освіти України М. Скрипник.

Трохи згодом було засуджено до розстрілу вчителя Яковлівської школи Сніжинського С. М., за ним такий же вирок отримав Байда П.І., українець з Галичини, заступник директора школи.

Зазнав незаконних переслідувань у ці роки ще один представник української інтелігенції з села Дружківки юрист Василенко Ф. П. За доносом його звинуватили в контрреволюційній, націоналістичній діяльності та засудили на 10 років виправно-трудових таборів без права переписки. Вдома залишились дружина і троє дітей. Сім'я, не маючи відомостей про батька, виїхала спочатку на роботу до Німеччини, а згодом емігрувала до США.

Ф. Василенко потрапив на мурманські шахти й вцілів тільки тому, що був інвалідом і не міг працювати в забої, зайняв місце обліковця на поверхні.

Яким чином вибивалися свідчення з арештованих, розповідає Олексій Кейс: «Мене заарешту-

вали в 1937 році. Звинуватили в антирадянській агітації, підготовці до повстання. Я підписав. Бо мене били, підвішували, 76 годин стояв струнко, 12 діб був у карцері». Олексію доля посміхнулась. Після арешту наркома Єжова його випустили, а від затримання і розстрілу, як потенційного ворога, перед приходом німців у жовтні 1941 року він втік. У 1943 році опинився у Німеччині, після закінчення війни емігрував до США.

Аналіз статистичних даних репресій 30-40 рр. показує, що за цей період в Дружківці та її окрузі репресовано 231 особу (з урахуванням членів сімей це більше однієї тисячі осіб).

Серед них українців 181 (78%), німців 28 (12,8%), росіян 12 (5,3%), інших національностей 10 (4,9%).

Пік репресій приходить, як у всій Україні, на 1937 - 1938 рр. З жителів міста та його околиць репресовано 145 осіб. Якщо проаналізувати за національною ознакою, в цей період найбільше заарештовувалось та страчувалось українців – 65 відсотків від всіх заарештованих. Показник в двічі більше, ніж по області, що можна пояснити національним складом населення міста та його околиці (див. додаток 2).

Сталінський режим не припиняв маніакальні спроби покінчити з національною ідентичністю українців.

На другому місці щодо кількості репресованих в ці роки були етнічні німці, адже поруч з Дружківкою розташовувалися досить великі

німецькі колонії – села Кіндратівка і Миколайпіль Костянтинівського району. Колоністів підозрювали в «шпигунстві» на користь Німеччини, та можливій терористичній діяльності (про колективізацію і репресії в цих селах можна прочитати у В.Петкау. (Фрагменты истории с.Николайполья. Краткая история с.Кондратьевка).

На третьому місці у переліку репресованих – росіяни. Серед них представники колишньої дореволюційної інтелігенції (як вчитель Ветлицький), так і ті, що не сприймали сталінську ідеологію.

Серед репресованих були й поляки, білоруси та представники інших національностей.

Найстрашнішим був 1937 рік, рік панування так званої «єжовщини». Цього страшного року в нашому місті та його окрузі репресовано 115 осіб. З них: в січні 1, в квітні 2 до кінця року показники зросли у декілька десятків разів – у листопаді 30, грудні вже 47 людей було піддано жахливим обвинуваченням. Найбільш цинічним проявом жорстокості відносно населення були плани на страти, які, вірогідно, місцеві силовіки намагалися виконувати.

До кінця 30-х р.р. терор допоміг Москві встановити повний контроль над усіма сторонами життя людей в Україні і по всій території СРСР.

Згортання українізації

До 1917 року в Дружківці та селах навколо неї не було жодної української школи, української книги в єдиній на всі поселення бібліотеці, жодної україномовної газети.

В ході російської демократичної та української національної революцій в 1917 році в Дружківці починає працювати товариство «Просвіта», осередки українських соціалістичних партій, збираються кошти на Центральну Раду.

Більшовики, що перемогли і проголосили Українську Соціалістичну Радянську республіку, в 1923 році проголосили курс на українізацію зросійщеної в царські часи України.

Що це означало для робітничої Дружківки та навколишніх сіл?

Школи переходили з російської мови навчання на українську у відповідності до демографічного складу населення - суцільно українського в селах та переважно українського в робітничому селищі Дружківка.

Це школи в селах Сурово, Дружківка, Олексіївка, Райське, також в робітничих селищах власне Дружківки - Яковлівці, Карлівці, Торецькому. На Гаврилівці в будові на території болтового заводу працювала російськомовна школа імені Комуністичного Інтернаціоналу Молоді (КІМа).

Побудована в центрі Гаврилівки в 1933 році нова школа ім.Ворошилова (№6) теж була україномовною.

Українською мовою виходили і багато-тиражні заводські газети – «Воршиловець» машинобудівного заводу та «Червоний прес» болтового заводу.

Регулярно надходив і масовий україномовний журнал Донеччини «Забій».

В клубах працювали україномовні і російськомовні театральні гуртки.

Користувався популярністю національний одяг, багато людей носило вишиванки.

Але в 1933 році почався зворотній рух. Генсек ЦК ВКП (більшовиків) Й.Сталін оголосив основною загрою для СРСР місцевий націоналізм. Це означало згортання українізації і наступ русифікації під гаслом інтернаціоналізації.

В Дружківці збільшується кількість російськомовних класів. Збудована в 1938 р. середня школа №2 вже двомовна.

Відкрита в 1940 р. міська газета «Дружковский рабочий» - російськомовна. З часом такими ж стануть і заводські газети.

Журнал «Забой» теж став російськомовним, а україномовний редактор М.Баглюк був підданий репресії - засланий на Північ Росії.

Партійно-радянський апарат найшвидше припинив спроби оволодіння українською мовою, а репресивний (НКВД) таких спроб і не робив.

Так почався перехід до русифікації Дружківки. В 70-х рр. навіть в названих селах не залишиться жодної україномовної школи.

Післямова

Протягом всього десяти років Дружківка невіпізнанно змінилася. Кілька робітничих поселень стали індустріальним містом з досить розвинутою соціальною сферою. Робітники заводів були соціально захищеними, особливо порівняно з селянством.

Селяни ж в цей час втратили землю і влада перетворила їх в фактичних кріпаків.

Зміни проводилися з застосуванням нечуваного насильства і ціною величезних втрат, які не можна виправдати.

Масові репресії проти української інтелігенції і селянства, русифікація замість українізації призвели до остраху у українців Дружківки і навколишніх сіл до прояву своїх національних почуттів, до знекорінення багатьох з них, до зневіри в можливість побудови своєї державності, хоча б і комуністичної.

Дружківка почала впевнений рух до втрати своєї українськості (у 70-ті роки в ній і навколишніх селах не залишиться жодної україномовної школи). Це викликало протест вчителя з Олексієво-Дружківки Олекси Тихого. За протест йому довелося поплатитися власним життям.

Тотожних змін зазнавали всі міста тогочасної України. І це нанесло невиправну шкоду розвитку української нації.

СПИСКИ
селян на «розкуркулення», надані
райвиконкомами Артемівському
ОВК на затвердження
(станом на 09.03.1930 р.)

Села: Дружківка, Олексіївка, Сурово,
Костянтинівського району; Райське, Новогригорівка,
Новомиколаївка, хутір Трійчатий Краматорського району,
Донецька область.

Складені за даними документів Державного Архіву
Донецької області. (Збережено мову оригіналу)

Село Дружковка	
Харьковский Василий Афонасьевович, 32 года членов семьи - 8, 17 десятин земли, 7 голов скота. Лишен права голоса. Срывал хлебозаготовки, выступал против советской власти.	Утвердить к расселению в х. Майский Марковского с/с
Гашенко Никита Миронович, жена, сын, дочь, 20 десятин земли, 7 голов скота. Лишен права голоса. Скрывал хлеб. Сидел в ДОПрЕ за агитацию против коллективизации.	Утвердить к расселению в х. Майский

Кошевой Максим Кирилович, 68 лет, членов семьи - 3. Лишен права голоса. Имел наёмную рабочую силу. Противник коллективизации.	Утвердить к расселению в х. Майский. Приостановлено.
Махно Андрей Мартынович, членов семи - 10. Лишен права голоса. Утаивал хлеб. Говорил «В колхозах хлеба не будет. Давать будут по 600 грамм».	Отклонить к выполнению.
Село Алексеевка	
Шишмило Мина, 58 лет, членов семьи - 6, земли 4 дес. скота 8, экспортник. До революции староста села. Лишен права голоса. Эксплуатировал наёмную силу. Имел связь с попом Пихогвором	Утвердить к расселению х.Новониколаевка Марковского сельсовета.
Безрукавый Емельян Филлипович, 38 лет, 4 члена семьи, 2 десятины земли, 2 головы скота. Служил в белой армии. Злостный не сдатчик хлеба. Сейчас в ДОПр.	Утвердить к расселению х.Новониколаевка.
Белашенко Мефодий Викторович, 60 лет, 13 десятин земли, 4 головы скота. До революции был старостой. Лишен права голоса. Сидел в ДОПр.	Утвердить к расселению х.Новониколаевка.

Пилипенко Яков Трифонович, 60 лет, жена, 12 десятин земли, 2 головы скота, имел наёмную силу. План хлебозаготовки не выполнял.	Утвердить к расселению х.Новониколаевка.
Мирошниченко Роман Кондратьевич, 50 лет, членов семьи - 5, 25 десятин земли, 7 голов скота. За невыполнение плана был распродан и осуждён. Находился в ДОПрЕ. Выдавал белым красноармейцев.	Утвердить к расселению х.Новониколаевка.
Колесниченко Петр Иванович, 60 лет, членов семьи - 8, 27 дес. земли, 8 голов скота. Эксплуатировал наёмную силу. Лишен права голоса. Был сельским старостой. До революции отправил бедняка к приставу за пение революционных песен. Противился сдаче хлеба. Осужден к ДПРу.	Утвердить к расселению х.Новониколаевка.
Шишмило Логин Фёдорович, 57 лет, членов семьи - 5, кулак, экспортник. Лишен права голоса, имел связь с белыми. Получал от помещика лошадь в подарок. Арестован ГПУ.	Утвердить к выселению.
Колесниченко Андрей Иванович, 50 лет, членов семьи 6 (внук 6 лет, племянник 10 лет), кулак,	Утвердить к выселению.

экспортник, имел 35 десятин земли, много скота, трактор, с/х инвентарь. Эксплуатировал наёмную силу.	
Соколовский Савва Агеевич, 48 лет, членов семьи - 3, кулак, экспортник, лишен права голоса, имел весь с/х инвентарь. Судим за сопротивление власти.	Утвердить к выселению.
Село Сурово	
Майстренко Даниил Ануфриевич, 43 года, жена, 4 детей, отец-мать (80 лет), кулак, до революции имел 110 десятин земли, скот, рабсилу. Отец – бывший волостной старшина.	Резолюція без підпису – исключить.
Корж Тихон Кузьмич, 50 лет, членов семьи 8, 20 десятин земли, 4 головы скота. В 1924 г. выступал против передела земли. Антисоветчик.	Рішення не прийнято. Резолюція відсутня.
Жиленко Ефим Васильевич, 45 лет, членов семьи 8, 20 десятин земли, 4 головы скота. В 1924 г. выступал против передела земли. Антисоветчик.	Утвердить к расселению х.Новониколаевка, Марковского с/с.
Падалка Порфирий Фомич, 40 лет, членов семьи 3, 8 десятин земли, имел маслозавод. В годы революции приобрёл молотилку, двигатель, лесной склад. В 1924 г	Рішення не прийнято. Резолюція відсутня.

один из организаторов кулацкой группировки против передела земли. Имущество распродано. Двигатель продал колхозу им. Чубаря, который агитацией разложили.	
Шевченко Григорий Григорьевич, 40 лет, членов семьи - 6, 10 десятин земли, 4 головы скота. До революции имел весь с/х инвентарь. Выступал против советской власти. Пресвитер субботников. Лишен права голоса.	Рішення не прийнято. Резолюція відсутня.
Рыбас Денис Егорович, 36 лет, членов семьи - 3, 14 десятин земли, скота 5 голов. В годы гражданской войны срывал собрания, был против продрозверстки. Заявил: «Советская власть пьет нашу кровь». Лишен права голоса, осужден на 2 года ДОПРа за невыполнение хлебосдачи.	Рішення не прийнято. Резолюція відсутня.
Павленко Петр Андреевич, 46 лет, членов семьи - 7, земли 16 десятин, скота - 4 головы, член кулацкой группировки против передела земли (до революции имел 120 десятин земли). Хлеб продавал на рынке. Антисоветский элемент.	Утвердить на расселение х.Новониколаевка.

Сорменко Харитон Григорьевич, 45 лет, членов семьи-5. Враждебный элемент.	Утвердить на расселение х.Новониколаевка.
Москаленко Семен Дмитриевич, членов семьи-5, 62 года. Был пресвитером у баптистов. Эксплуататор. Примазывался к СОЗ.	Рішення не прийнято. Резолюція відсутня.
Село Николаевка (Новониколаевка) Райского сельсовета	
Отрижко Денис Федорович, 49 лет, членов семьи-5. До революции 130 десятин земли у отца. Машина, молотилка, амбар. Сейчас 20 десятин земли. Экспортник. Антисоветски настроен.	Утвердить на расселение а пределах Райского сельсовета.
Отрижко Егор Федорович, 56 лет, членов семьи - 8,. Земли 48 десятин. С/х инвентарь. Кулак. Экспертник. Выступал против гособязательств.	Утвердить на расселение.
Бочаров Сергей Леонтьевич, 50 лет, членов семьи - 7, 22 десятины земли, весь с/х инвентарь. Экспортник. Выступал против мероприятий Советской власти	Утвердить на расселение.

Руднев Кирилл Наумович, 60 лет, членов семьи - 4, 27 десятин семьи, весь с/х инвентарь, кулак. Экспортник. Выступает против мероприятий Советской власти.	Утвердить на расселение.
Бочаров Леонтий Лукьянович, 73 года, членов семьи - 2, 2 десятины земли. В прошлом ошел 100 десятин земли. Антисоветски настроен.	Утвердить на расселение.
Бочаров Алексей Андреевич, 38 лет, членов семьи - 5, 20 десятин земли и с/х инвентарь. Экспортник. Антисоветски настроен.	Утвердить на расселение.
Кононенко Йосиф Васильевич, членов семьи - 3. Сам на Гришинских рудниках. Проводит антисоветскую агитацию. У сына 10 десятин земли.	Резолюція без підпису – исключить
Бочаров Дмитрий Лаврентьевич, 48 лет, 22 десятины земли, с/х инвентарь, экспортник. Активный религиозник, агитирует против Советской власти.	Утвердить на расселение.
Кравченко Алексей Пантелеевич, 59 лет, членов семьи - 4. До революции 200 десятин земли, сей час 20. Кулак-экспортник. Антисоветски настроен, против коллективизации.	Утвердить на расселение

Село Райское	
Гайдамака Яков Михайлович, 34 года, отец, мать, 4 детей, сирота Анна, 10 десятин земли, с/х инвентарь, служил в белой армии. Лишался права голоса. Агитирует против советской власти	Резолюция без підпису-исключить.
Середа В.І.	Включено без пояснень. Дані відсутні.
Село (Ново)Григорьевка Райского сельсовета	
Кейс Нестор Семенович, 42 года, членов семьи - 5. До революции 70 десятин земли, молотилка, двигатель, весь с/х инвентарь. Сейчас 8 десятин земли. Экспортник. Агитировал против Советской власти	Утвердить на расселение.
Хутор Гордеево Райского сельсовета	
Кравченко Василий Афанасьевич, сын, дочь. До революции 70 десятин земли, молотилка, двигатель, пасека 100 ул. Сейчас 7 га земли, с/х инвентарь. Экспортник. Выступал против Советской власти.	Утвердить на расселение.

Терміни та скорочення:

ГПУ — Державне політичне управління, правоохоронний орган в ССРСР та УРСР (таємна поліція). Наступниця ЧК.

ДОПР — будинок примусових робіт (тюрма).

Пристав — чиновник поліції.

Експортник — селянин, що обкладався спеціальним експортним податком для отримання державою додаткових коштів.

Волость — адміністративно-територіальна одиниця в дореволюційний час. Села: Сурово, Олексіївка, Дружківка входили до Сантуринівської волості Бахмутського повіту. Волосний старшина — виборна посада управління волосним правлінням.

Пресвітер — у християн-протестантів обраний керівник релігійної общини. Керував разом з священником (пастором).

Передел землі — відбувався за рішенням радянських органів влади в 1924-1925 рр. Обмежував заможних землевласників.

Активний релігійник — той, що обстоював право на віру в бога та на церкву.

Гришинские рудники — сьогодні м. Покровськ Донецької області.

**Списки незаконно репресованих та
реабілітованих жителів міста
Дружківка, смт
Олексієво-Дружківка, Райське,
Новогригорівка, Новомиколаївка
(Складено за даними видання «Реабілітовані
історією. Донецька область» книга 1-9, Донецьк
2004-2012 рр.)**

Читачам слід зауважати, що назва населеного пункту Кіндратівка може означати і назву села Кіндратівка (колишня німецька колонія, народна назва села Колона), так і Олексієво-Дружківки за назвою залізничної станції в цьому селищі. Адресу вказано за адміністративно територіальним поділом країни радянських часів.

1. Абашин Євстафій Іванович, 1881 року народження (далі р. н.) українець, освіта нижча, до 1936 р. член ВКП(б), електрик Торецького заводу. Заарештований 29.01.1937. Засуджений УНКВС¹ до 10 років виправно-трудоих таборів (далі ВТТ) Реабілітований (далі РБ) 1961 р.

2..Авраменко Олексій Андрійович, 1906 р.н., осв. нижча, б/п, співробітник пляшкового заводу. Заарештований 09.05.1935 р., звільнено 1936 р.

3. Авраменко Григорій Григорович, 1906 р. н., українець, освіта нижча, чл. ВЛКСМ, співробітник шиферного заводу. Заарештований 09.05.1931 р. Звільнений у 1931 р.

4. Абрамс Генріх Генріхович, 1907 р.н., німець, освіта середня, безпартійний (далі б/п), вчитель. Заарештований

22.01.1938 р. Засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957р.

5. Андрєєв Петро Олександрович, 1910 р. н., українець, освіта нижча, б/п, модельник заводу. Заарештований 02.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС у Донецькій області (далі трійкою УНКВС) до 10 років ВТТ, РБ – 1955 р.

6. Андрюшкевич Микола Петрович, 1897 р.н., українець, освіта середня, до 1935 р. член ВКП(б), технік Торецького заводу. Заарештований 31.10.1937 р. Засуджений до 10 років ВТТ. РБ 1955 р.

7. Байда Павло Іванович, 1890 р. н., українець з Галичини, освіта вища, б/п. Завуч СШ. Заарештований 03.02.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1960 р.

8. Басанець Микола Климович, 1891 р. н., українець, грамотний, б/п, продавець. Заарештований 21.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ – 1992 р.

9. Басанець Семен Андрійович, 1885 р. н., українець, освіта нижча, б/п, шорник Торецького заводу. Заарештований 23.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

10. Бережанський Олександр Леонтєвич, 1884 р. н., єврей, освіта середня, б/п, агент по постачанню міськкради. Заарештований 15.09.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1957 р.

11. Біятенко Юхим Корнійович, 1896 р.н., українець, освіта середня, б/п, начальник відділу болтового заводу. Заарештований 12.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1957 р.

12. Бароменський Терентій Митрофанович, 1913 р.н., українець, б/п, грамотний, бригадир кравецької майстерні. Заарештований 16.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

13. Венглярчик Антон Йосипович, 1871 р.н. в Польщі, поляк, малограмотний, б/п. Заарештований 06.08.1937 р. Засуджений особливою нарадою до заслання за межі СРСР. РБ 1989 р.

14. Ветлицький Борис Олександрович, 1897 р.н., росіянин, освіта вища, б/п, викладач математики СШ. Заарештований 17.12.1937 р. Засуджений виїзною сесією Верховного суду СРСР у м. Донецьк до розстрілу. РБ 1961 р.

15. Вольф Ерна Августівна, 1911 р. н., німкеня, освіта нижча, б/п, конторниця залізничного вокзалу. Заарештована 08.12.1937 р. Засуджена Трійкою УНКВС на заслання у Красноярський край. РБ 1957 р.

16. Бабаєвська Анастасія Тимофіївна, 1905 р.н., українка, письменна, б/п, домогосподарка. Заарештована 15.09.1941 р. Засуджена військовим трибуналом Донецької залізниці на 10 р. ВТТ. РБ.

17. Білоненко-Шілінберг Лідія Андріївна, 1895 р.н., с.Григорівка Артемівського району, українка, неписьменна, б/п. Проживала в м.Дружківка, вул.Степова. Заарештована 22.10.1937р. Засуджена трійкою НКВС до розстрілу. РБ 1957 р.

18. Блошенко Семен Максимович, 1898 р. н. с.Райське Костянтинівського району, українець, малоосвічений, б/п. Проживав м.Дружківка, візник. Заарештований 03.12.1937р. Засуджений трійкою НКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

19. Гладішев Микола Васильович, 1879 р.н., українець. Заарештований 30.10.1936 р. Засуджений військовим трибуналом Харківського округу до 2,5 р. ВТТ. РБ 1992 р.

20. Голубов Георгій Васильович, 1904 р.н., українець, освіта середня, економіст болтового заводу. Заарештований 20.04.1944 р. Засуджений трибуналом УНКВС до 15 р. ВТТ. РБ – 1992 р.

21. Гончаров Феоктист Лукич, 1896 р.н. українець, освіта нижча, технорук склозаводу в Костянтинівці, заарештований 08.03.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу РБ – 1989 р.

22.. Гордієнко Олексій Порфирівич, українець, освіта нижча, кандидат у члени ВКП(б), голова с/артілі у Гришинському районі. Заарештований 30.08.1931 р. Гришинським райсудом засуджений до 8 років ув'язнення. РБ 1958 р.

23. Грушевський Іван Степанович, 1885 р. н., білорус, освіта нижча, економіст заводу ім. Ворошилова², Заарештований 17.12.1937 р. Засуджений колегією НКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

24.. Грушевський Микола Степанович, білорус, освіта нижча, до 1933 р. член ВКП(б), електрик заводу ім. Ворошилова. Заарештований 30.07.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

25. Гурко Йосип Тимофійович, 1891 р. н., Польща, поляк, малограмотний, б/п. Робітник заводу ім. Куйбишева у Краматорську, (проживав на Яковлівці). Заарештований 14.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

26. Денисов Андрій Андрійович, 1917 р. н., росіянин, освіта нижча, старшина, стрілецької бригади. Заарештований 20.10.1941 р. Засуджений військовим трибуналом на 10 р. ВТТ. РБ 1934 р.

27. Дудченко Андрій Андрійович, 1917 р. н., українець, освіта нижча, б/п. Працював начальником машбази на Уралі. Заарештований 17.12.1943 р. Звільнений 1944 р.

28. Дураков Гнат Миколайович, 1908 р. н., українець, освіта нижча, б/п. Коваль Торецького заводу. Заарештований 26.03.1931 р. Звільнений 1932 р.

29. Заболотний Гаврило Григорович, 1893 р. н., українець, освіта нижча, б/п, сторож радгоспу.

Заарештований 07.11.1937 р. засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1963 р.

30. Зандер Семен Якович, 1906 р. н., німець, освіта нижча, б/п, електрик «Міськсвітло». Заарештований 15.02.1938 р. Дані про вирок відсутні. РБ 1955 р.

31. Єрьомін Григорій Гнатович, 1976 р. н., росіянин, освіта 7 кл., б/п. Заарештований 13.01.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1998 р.

32. Іваницька Марія Михайлівна, 1882 р. н., українка, освіта початкова, б/п, керівник курсів заводу. Заарештована 15.12.1937 р. засуджена Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

33. Земіт Вольдемар Якович, 1900 р. н., латиш, освіта початкова, десятник кар'єрів заводу ім. Ворошилова. Заарештований 04.12.1937 р. Засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1962 р.

34. Зейфрід Яков Якович, 1905 р. н., німець, освіта нижча, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 02.12.1937 р. Засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

35. Іммерцакі Володимир Петрович, 1891 р. н., грек, освіта вища, б/п, викладач на курсах майстрів заводу ім. Ворошилова. Заарештований 13.09. 1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 років ВТТ. РБ 1957р.

36. Кузев Василь Іванович, 1890 р. н., Польща, українець, освіта початкова, б/п, виконроб будівництва. Заарештований 01.11.1937 р. Засуджений особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1960 р.

37. Калабук(х)ов Василь Миколайович, 1888 р. н., росіянин, освіта початкова, б/п. Садівник радгоспу. Заарештований 05.07.1945 р. Засуджений Трибуналом НКВС на 10 років ВТТ. РБ 1995 р.

38. Куліш Іван Семенович, 1909 р. н., українець, освіта початкова, б/п, заступник головної кар'єроуправління.

Заарештований 18.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

39. Кушнар'ов Василь Маркович, 1889 р.н., росіянин, освіта початкова, б/п, слюсар болтового заводу. Заарештований 01.05.1936 р. Дані про засудження відсутні. РБ 1955 р.

40. Касенкіна Ганна Петрівна, 1918 р.н., росіянка, освіта початкова, б/п, робітниця заводу ім. Ворошилова. Заарештована 29.08.1941 р. Засуджена військовим трибуналом військ Донецької залізниці на 5 р. ВТТ. РБ 1961 р.

41. Кепанас Олександр Йосипович, 1906 р. н., литовець, освіта початкова, б/п, головбух міськмісцепрому. Заарештований 13.02.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1958 р.

42. Кіреєв Андрій Євгенович, 1901 р. н., росіянин, освіта н/середня, б/п, робітник болтового заводу. Заарештований 20.04.1937 р. Засуджений колегією облсуду на 10 років ВТТ. РБ 1990 р.

43. Класс Віктор Іванович, 1913 р. н., німець, освіта середня, б/п, слюсар заводу ім. Ворошилова. Заарештований 04.09.1941 р. Помер у таборі м. Барнаул 1941 р. РБ 1991р.

44. Климус Іван Максимович, 1899 р. н., українець, з Галичини, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 18.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1960 р.

45. Керосіров Пантелій Іванович, 1892 р. н., українець, освіта початкова, б/п, токар заводу ім. Ворошилова. Заарештований 15.09.1937 р. Засуджений трійкою УНКВС до 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

46. Куценберг Яків Антонович, 1906 р. н., німець, освіта початкова, б/п, маляр заводу ім. Ворошилова. Заарештований 04.09.1941 р. Помер в Івдельських таборах 1941 р. РБ 1963 р.

47. Кушнар'ов Григорій Мартинович, 1896 р. н., росіянин, освіта початкова, до 1935 р. чл. ВКП(б), експедитор заводу ім. Ворошилова. Заарештований 01.05.1936 р. Засуджений колегією облсуду на 5 р. ВТТ. РБ 1992 р.

48. Левін Абрам Якович, 1911 р. н., німець, освіта початкова, ремонтник залізничної колії. Заарештований 08.10.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

49. Лун'ов Степан Федорович, 1912 р. н., українець, освіта початкова, б/п, червоноармієць. Заарештований 16.06.1935 р. Засуджений військовим трибуналом на 6 р. ВТТ. РБ 1994 р.

50. Мірошніченко Василь Петрович, 1901 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник. Заарештований 02.03.1935 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР на 3 р. ВТТ. РБ 1960 р.

51. Мозгов Федір Петрович, 1915 р. н., українець, освіта середня, б/п, червоноармієць. Заарештований 10.06.1938 р. Звільнений 1938 р.

52. Мусяц Василь Іванович, 1883 р. н., молдованин, б/п, учитель СШ (Яковлівської). Заарештований 18.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1957 р.

53. Мушка Антон Пилипович, 1893 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 29.04.1938 р. Даних про вирок немає. РБ 1992 р.

54. Минко Павло Федорович, 1900 р. н., українець, освіта початкова, б/п, обліковець болтового заводу. Заарештований 09.12.1934 р. Даних про вирок немає. РБ 1955 р.

55. Овчаренко Іван Михайлович, 1888 р. н., українець, освіта початкова, б/п, маляр заводу ім. Ворошилова. Заарештований 16.08.1933 р. Засуджений Особливою

нарадою при колегії ДПУ УРСР. Засуджений на 3 р. заслання на північ СРСР. РБ 1981 р.

56. Олійников Гаврило Іванович, 1892 р. н., українець, освіта початкова, б/п, візник. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

57. Остриков Григорій Миколайович, 1912 р. н., росіянин, освіта неповна вища, б/п, конструктор заводу ім. Ворошилова. Заарештований 15.02.1935 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР. на 3 р. ВТТ. РБ 1956 р.

58. Отрижко Семен Христофорович, 1874 р.н., українець, освіта початкова, б/п, візник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 12.11.1937 р. Засуджений Тріцкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

59. Орисенко Микола Миколайович, 1927 р. н., українець, освіта н/середня, б/п, Заарештований 07.12.1943 р. Звільнений у 1944 р.

60. Отрижко Дмитро Семенович, 1906 р. н., українець, освіта початкова, б/п, шофер заводу ім. Сталіна в Краматорську. Заарештований 07.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1994 р.

61. Плюск Іван Іванович, 1897 р. н., німець, освіта початкова, бухгалтер заводу (болтового) ім. Косарева. Заарештований 21.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1983 р.

62. Рябченко Іван Васильович, 1903 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник Торецького заводу. Заарештований 24. 11. 1937. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. РБ 1960 р.

63. Сергєєв Нестор Несторович, 1892 р. н., українець, освіта початкова, б/п, каменяр болтового заводу. Заарештований 16.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

64. Сніжинський Сергій Михайлович, 1895 р. н., українець, освіта вища, б/п, вчитель СШ (Яковлівської).

Заарештований 19.01.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1957 р.

65. Соболенко Микола Терентійович, 1913 р. н., українець, освіта н/середня, б/п, конструктор. Заарештований 16.03.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

66. Собченко Тимофій Тимофійович, 1906 р. н., українець, освіта початкова, б/п, каменяр. Заарештований 26.03.1931 р. звільнений 1932 р.

67. Соколовський Олександр Григорович, 1903 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 21.12.1931 р. Засуджений Особливою нарадою про ДПУ УРСР на 3 р. заслання. РБ 1990 р.

68. Станек Зенон Броніславович, 1909 р. н., поляк, освіта середня, б/п, майстер заводу ім. Сталіна (Краматорськ). Заарештований 25.10.1937 р. Засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

69. Тарасюк Іван Степанович, 1897 р. н., росіянин, освіта середня, до 1927 р. чл.. ВКП(б). Працював на шахті «Юнком». Заарештований 21.06.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1960 р.

70. Тацький Петро Маркович, 1897 р. н., українець, освіта початкова, б/п, бухгалтер болтового заводу. Заарештований 19.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1990 р.

71. Тесленко Григорій Іванович, 1874 р. н., українець, освіта початкова, до 1936 р. чл. ВКП(б), коваль болтового заводу. Заарештований 29.07.1937 р. Засуджений Колегією обсуду на 6 р. ВТТ. РБ 1992 р.

72. Тимченко Володимир Трохимович, 1894 р. н., українець, заарештований 30.03.1931 р. Даних про вирок немає. РБ 1955 р.

73. Токаренко Василь Іванович, 1912 р. н., українець, освіта початкова, б/п, червоноармієць. Заарештований 18.09.1935 р. Засуджений Військовим трибуналом на 5 р. ВТТ. РБ 1993 р.

74. Унгер Андрій Андрійович, німець, освіта середня, чл. ВКП(б), начальник електросилового цеху заводу ім. Ворошилова. Заарештований 10.04.1938 р. Засуджений Військовим трибуналом військового округу до розстрілу. РБ 1958 р.

75. Феннер Антон Францевич, 1910 р. н., німець, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 26.11.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

76. Феннер Франц Францевич, 1906 р. н., німець, освіта початкова, до 1928 р. чл. ВКП(б), робітник контори металобрухту. Заарештований 08.12.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

77. Філіпенко (Пилипенко) Валентина Антонівна, 1904 р. н., українка, освіта початкова, б/п, домогосподарка. Заарештована 26.03.1931 р. Звільнена 1931 р.

78. Фомін Василь Миколайович, 1891 р. н., росіянин. Заарештований 05.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1990 р.

79. Фрізен Герхард Герхгадович, 1901 р. н., німець, освіта н/середня, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 28.17.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. РБ 1959 р.

80. Фрост Яків Валентинович, 1908 р. н., німець, освіта початкова, б/п, шофер заводу ім. Орджонікідзе у Краматорську. Заарештований 22.12.1937 р. Засуджений Комісією НКВС та Прокуратурою до розстрілу. РБ 1965 р.

81. Харченко Петро Семенович, 1896 р. н., українець, освіта н/вища, б/п, вчитель. Заарештований 07.09.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

82. Хорошайло Іван Максимович, 1905 р. н., українець, освіта н/середня, б/п, механік радгоспу. Заарештований 06.12.1945 р. Засуджений Донецьким облсудом на 8 р. ВТТ. РБ 1992 р.

83. Хряпін Федір Семенович, 1903 р. н., українець, освіта початкова, б/п, бухгалтер заводу ім. Орджонікідзе (Краматорськ). Заарештований 03.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

84. Цайзер Антон Леонтійович, 1910 р. н., німець, освіта початкова, робітник. Заарештований 27.11.1937 р. Засуджений Особливою нарадою до розстрілу. РБ 1957р.

85. Цайзер Іван Готлібович, 1913 р. н., німець, кандидат у чл. ВКП(б), робітник болтового заводу. Засуджений Особливою нарадою до розстрілу. РБ 1959 р.

86. Цімфер Волдемар Георгійович, 1895 р. н., німець, освіта середня, б/п, вчитель. Заарештований 14.01.1938 р. засуджений Особливою нарадою НКВС до розстрілу. РБ 1957 р.

87. Черненко Петро Якович, українець, освіта початкова, б/п. заарештований 27.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

88. Чугуненко Федір Георгійович, 1989 р. н., українець, освіта початкова, б/п, бухгалтер болтового заводу. Заарештований 05.12.1937 р. Засуджений Особливою нарадою до розстрілу. РБ 1990 р.

89. Чумак Яків Васильович, 1895 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник Торецького заводу. Заарештований 01.05.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

90. Шаенко Ілля Михайлович, 1883 р. н., Райське, українець, освіта початкова, б/п, майстер заводу ім.

Ворошилова. Заарештований 05.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

91. Шаенко Дмитро Михайлович, 1885 р. н., Райське, українець, освіта початкова, б/п. Заарештований 16.12.1937 р. засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1990 р

92. Шаповалов Пантелій Микитович, 1884 р. н., українець, освіта початкова, до 1924 р. чл. ВКП(б). Заарештований 26.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

93. Шевченко Давид Хомич, 1880 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник болтового заводу. Заарештований 05.11.1939 р. Звільнений 1940 р.

94. Шефнер Іван Іванович, 1899 р. н., німець, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 03.12.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

95. Шефнер Йосип Іванович, 1914 р. н., німець, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 08.12.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

96. Шлейхер Георгій Георгійович, 1908 р. н., німець, освіта початкова, чл. ВКП(б), робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 27.11.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

97. Шлейхер Густав Георгійович, 1916 р. н., німець, освіта початкова, б/п, робітник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 27.11.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

98. Шлейхер Густав Густавович, 1913 р. н., німець, освіта початкова, б/п, робітник «Краммашбуду». Заарештований 09.12.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957р.

99. Щербак Микола Полікарпович, 1896 р.н., Харківська губернія, українець, осв. поч., б/п. Проживав с

Сурово, м.Дружківка. Робітник заводу ім. Кірова. Заарештований 23.11.1937 р. 25.11.1937 р. засуджений трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

100. Юрченко Опанас Гаврилович, 1894 р.н., Одеська обл., українець, осв. поч., б/п. Робітник заводу ім. Ворошилова, м.Дружківка. Заарештований 26.11.1937 р. Спецколегією Донецького облсуду засуджений на 7 років ВТТ. РБ 1992 р.

101. Яценко Василь Якович, 1892 р.н., українець, б/п, осв. поч. Робітник заводу ім. Сталіна. Проживав у м.Дружківка. Заарештований 23.09.1937 р. трійкою УНКВС 29.10.1938 р. Засуджений до розстрілу. РБ 1959 р.

102. Білоненко-Шілінберг Лідія Андріївна, 1895 р.н., Артемівський район, українка, неосвічена, б/п, проживала в м.Дружківка, вул. Степова. Заарештована 22.10.1937 р. Трійкою УНКВС засуджена до розстрілу. РБ 1989 р.

103. Дерев'янченко Георгій Абрамович, 1900 р.н., Дніпропетровська обл., українець, освіта середня, б/п, проживав м. Дружківка. Заарештований 19.01.1938 р. Засуджений колегією ВССРСР до розстрілу.

104.Цайзер Франц Францович, 1906 р.н., німець, освіта початкова, б/п, робітник Дружківського машзаводу. Заарештований 26.12.1937р. Засуджений трійкою УНКВС до розстрілу.РБ 1957 р.

Село Сурово Костянтинівського району

1. Демченко Степан Трохимович, 1886 р. н., українець, грамотний, б/п, каменяр болтового заводу. Заарештований 09.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до 10 р ВТТ. РБ 1958 р.

2. Вебер Яків Христіанович, 1915 р. н., німець, освіта нижча, б/п, тракторист колгоспу. Заарештований 22.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

3. Кириленко Семен Іванович, 1905 р. н., освіта початкова, б/п, вантажник болтового заводу. Заарештований 22.01.1938 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1959 р.

4. Оборовський Іван Пилипович, 1910 р. н., німець., освіта початкова, б/п, укладач потягів на заводі ім. Ворошилова. Заарештований 13.12.1936 р. Засуджений Колегією облсуду на 8 р. ВТТ. РБ 1959 р.

5. Рибас Денис Григорович, 1894 р. н., українець, освіта початкова, б/п, вантажник заводу у Костянтинівці. Засуджений Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР на заслання на північ на 3 роки.

6. Він же, Рибас Д. Г. с. Сурово заарештований 23.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ – 1989 р.

Село Дружківка Костянтинівського району

1. Бурдун Іван Семенович, 1893 р. н., українець, освіта початкова, б/п, селянин. Заарештований 11.10.1932 р. Засуджений Колегією при ДПУ УРСР на 3 роки ВТТ. РБ 1989 р.

2. Він же, Бурдун І. С. повторно заарештований 29.07.1937 р. засуджений Трійкою УНКВС по Донецькій області до розстрілу. РБ 1958 р.

3. Бімлер Фрідріх Миколайович, 1906 р. н., німець, малограмотний, б/п, тракторист. Засуджений військовим трибуналом 14.04.1937 р. на 8 років ВТТ. РБ 1990 р.

4. Василенко Федір Пилипович, 1889 р. н., українець, освіта н/вища, юрисконсульт заводу «Червоний жовтень» (м. Костянтинівка). Заарештований 11.09.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1959 р.

5. Горохов Петро Іванович, 1917 р. н., росіянин, освіта початкова, б/п, робітник. Заарештований 27.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

6. Гросман Володимир Іванович, 1913 р. н., німець, освіта 7 класів, б/п, бухгалтер неповної середньої школи. Заарештований 07.09.1941 р. Засуджений Особливою нарадою на 5 років ВТТ. РБ 1989 р.

7. Гуч Ернст Якович, 1886 р. н., німець, освіта початкова, б/п, опалювач ремісничої школи заводу ім. Ворошилова (м. Дружківка). Заарештований 23.12.1937 р. Засуджений рішенням НКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

8. Дементієв Микита Іванович, 1895 р. н., с. Кіндратівка, українець, освіта початкова, б/п, конюх, хорист церкви (с. Дружківка). Заарештований 11.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1964 р.

9. Денченко Дмитро Вакулович, 1910 р. н., українець, освіта початкова, б/п. Заарештований 16.09.1932 р. Засуджений судовою трійкою при ДПУ на 3 р. заслання у Північний край. РБ 1989 р.

10. Він же, Денченко Д. В., після повернення працював слюсарем заводу «Червона зірка» (с. Дружківка). Повторно заарештований 29.07.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

11. Єгоров Михайло Пантелеймонович, 1871 р. н., українець, освіта - духовна семінарія, б/п, священник церкви (с. Дружківка). Заарештований 12.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу з конфіскацією майна. РБ 1989 р.

12. Зейфрід Антон Якович, 1907 р. н., німець, освіта початкова, б/п, приватний візник (м. Костянтинівка). Заарештований 21.12.1937р. Засуджений Особливою нарадою НКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

13. Іванов Феодосій Іларіонович, 1898 р. н., українець, освіта початкова, чл. ВКП(б), робітник заводу «Червона

зірка» (с. Дружківка). Заарештований 13.11.1937 р. засуджений Трійкою УНКВС на 8 р. ВТТ. РБ 1989 р.

14. Кастнер Володимир Степанович, 1898 р. н., українець, освіта вища, чл. ВКП(б), начальник штабу військової частини. Заарештований 22.06.1938 р. Справу припинено. РБ 1955 р.

15. Кислий Михайло Павлович, українець, освіта початкова, хлібороб. Заарештований 16.09.1932 р. Засуджений судовою комісією ДПУ на 5 р. ВТТ. РБ 1959 р.

16. Він же, Кислий М. П., після повернення працював на болтовому заводі (м. Дружківка). Повторно заарештований 13.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1962 р.

17. Кузев Василь Іванович, 1890 р. н., українець, освіта початкова, робітник Торецького заводу (м. Дружківка). Заарештований 07.09.1933 р. Засуджений Особливою нарадою при ДПУ на 3 р. заслання у Казахстан. РБ 1950 р.

18. Він же, Кузев В. І., після повернення проживав у м. Дружківці, працював виконробом. Повторно заарештований 01.11.1937 р. Засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1960 р.

19. Куковський Микола Олексійович, 1896 р. н., грек, освіта початкова, до 1939 р. чл. ВКП(б), робітник заводу ім. Ворошилова м. Дружківки. Заарештований 15.12.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1989 р.

20. Леєр Йосип Трохимович, 1911 р. н., освіта початкова, робітник у Краматорську. Заарештований 22.09.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1960 р.

21. Немчинов (Німчинов) Михайло Андрійович, 1875 р. н., українець, освіта початкова, б/п, майстер заводу у м. Маріуполі. Заарештований 24.12.1932 р. Доля невідома. РБ 1957 р.

22. Маслаков Михало Корнійович, 1888 р. н., українець, освіта початкова, працював у м. Дебальцево. Заарештований 04.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 8 р. ВТТ. РБ 1955 р.

23. Мішачов Іван Васильович, 1891 р. н., росіянин, освіта початкова, чл. ВКП(б), працював майстром заводу у Дружківці. Заарештований 16.02.1935 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР на 5 р. ВТТ. РБ 1957 р.

24. Панченко Федот Тарасович, 1898 р. н., українець, освіта початкова, б/п, шофер заводу «Червона зірка». Заарештований 17.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу з конфіскацією майна. РБ 1959 р.

25. Печникова Олександра Василівна, 1881 р. н., с Кіндратівка, українка, б/п, церковний староста Дружківської церкви. Заарештована 12.10.1937 р. Засуджена Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

26. Рудаков Іван Андрійович, 1893 р. н., українець, освіта початкова, б/п, до 1932 р. чл. ВКП(б), охоронник заводу ім. Куйбишева (м. Краматорськ). Заарештований 04.12. 1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

27. Тевс Яків Дмитрович, 1907 р. н., німець, освіта середня, б/п, працював на заводі ім. Куйбишева (м. Краматорськ). Заарештований 11.11.1937 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1989 р.

28. Реттер Фрідріх Адамович, 1908 р. н., німець, освіта початкова, бригадир колгоспу в селі Русин Яр. Заарештований 31.11.1937 р. Засуджений Особливою нарадою НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1960 р.

29. Хромий Семен Савелійович, 1904 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник заводу в Костянтинівці. Заарештований 23.06.1941 р. Засуджений Колегією облсуду на 8 р. ВТТ. РБ 1966 р.

30. Чайка Олександр Іванович, 1901 р. н., українець, освіта середня, б/п, учитель. Заарештований 29.04.1944 р. Засуджений Військовим трибуналом НКВС на 10 р. ВТТ з позбавленням прав. РБ 1991 р.

31. Шевалдін Василь Арсентійович, 1904 р. н., росіянин, освіта середня, чл. ВКП(б), працював у м. Харкові. Заарештований 15.10.1937 р. засуджений Військовою колегією до розстрілу. РБ 1962 р.

32. Ялтиченко Костянтин Олександрович (Ісаакович), 1906 р.н., українець, осв. поч., хлібороб. Заарештований 15.05.1932 р. Судовою трійкою колегії ДПУ УРСР засуджений на 5 років ВТТ. РБ 1989 р.

33. Він же, Ялтиченко К.О., робітник заводу “Червона зірка” заарештований вдруге 16.12.1937 р. Трійкою УНКВС 20.12.1937 р. засуджений до розстрілу. РБ 1990 р.

Село Олексіївка Костянтинівського району

1. Єфременко Ілля Юхимович, 1900 р. н., українець, малоосвічений, б/п, хлібороб. Заарештований 23.04.1932 р. Засуджений Судовою трійкою при колегії ДПУ на 5 р. ВТТ. РБ 1990 р.

2. Білошاپка-Доценко Митрофан Іванович, 1869 р. н., українець, грамотний, б/п, сторож на залізниці. Заарештований 13.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу з конфіскацією майна. РБ 1989 р.

3. Білошенко Євдокія Свиридівна, 1888 р. н., українка, грамотна, б/п. Заарештована 12.10.1937 р. Засуджена Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1959 р.

4. Браун Петро Якович, 1895 р. н., німець, освіта початкова, б/п, конюх заводу ім. Ворошилова (м. Дружківка). Заарештований 13.09.1937 р. Засуджений на 8 р. ВТТ. РБ 1962 р.

5. Зазноба Василь Єгорович, 1906 р. н., українець, освіта початкова, б/п, працював на заводі ім. Сталіна (м. Краматорськ). Заарештований 20.07.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 5 р. ВТТ. РБ 1959 р.

6. Зазноба Іван Єгорович, українець, освіта початкова, б/п, касир заводу ім. Сталіна (м. Краматорськ). Заарештований 03.11.1934 р. Засуджений нарадою при НКВС СРСР на 5 р. ВТТ. РБ 1965 р.

7. Зазноба Федір Єгорович, 1913 р. н., українець, грамотний, б/п, електрик Торецького заводу (м. Дружківка). Заарештований 12.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

8. Іваненко Данило Васильович, 1893 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник заводу «Червона зірка» (с. Дружківка). Заарештований 05.03.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу з конфіскацією майна. РБ 1989 р.

9. Петрусенко Павло Матвійович, 1890 р. н., українець, освіта початкова, б/п, кочегар заводу «Червона зірка» (с. Дружківка). Заарештований 16.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1960 р.

10. Прокопенко Василь Іванович, 1895 р. н., українець, освіта початкова, б/п, до 1935 р. чл. ВКП(б), тесляр Костянтинівського харчоторгу. Заарештований 12.11.1937 р. Засуджений особливою нарадою при НКВС СРСР до розстрілу. РБ 1957 р.

11. Прокопенко Павло Денисович, 1893 р. н., українець, освіта н\середня, б/п, проживав у м. Сталіно, бухгалтер заводу. Заарештований 16.03.1938 р. Засуджений на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

12. Світленко Роман Євстафієвич, 1879 р. н., українець, освіта початкова, б/п, голова церковної ради (церква с. Дружківки). Заарештований 12.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

13. Сідашев Сергій Миколайович, 1897 р. н., українець, освіта початкова, б/п, слюсар болтового заводу. Заарештований 11.12.1937 р. засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

14. Соколов Антон Никифорович, 1893 р. н., українець, б/п, слюсар заводу «Промінь свободи» (м. Костянтинівка). Заарештований 27.12.1937р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

15. Фісаченко Федір Федорович, 1880 р. н., українець, освіта початкова, б/п, коваль заводу ім. Фрунзе в Костянтинівці. Заарештований 11.10.1937 р. засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

16. Фурс Овсій Олександрович, 1897 р. н., українець, освіта початкова, б/п. Заарештований 15.12.1937 р. Засуджений на 10 р. ВТТ. РБ 1961 р.

17. Харківський Дмитро Лукич, 1889 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник радгоспу. Заарештований 11.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

18. Харківський Лука Кузьмич, 1864 р. н., українець, освіта початкова, б/п, непрацюючий. Заарештований 11.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

19. Чернявський Федір Федорович, 1915 р. н., українець, освіта н/середня, кандидат у чл. ВКП(б), військовий керівник школи. Заарештований 26.02.1943 р. Засуджений Особливою нарадою на 8 р. ВТТ. РБ 1992 р.

20. Шатохін Гнат Никифорович, 1905 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник пляшкового заводу в Костянтинівці. Заарештований 11.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ, РБ 1965 р.

21. Швиденко Павло Григорович, 1889 р. н., українець, освіта початкова, робітник заводу «Автоскло» у Костянтинівці. Заарештований 11.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1958 р.

22. Шишмило Іван Логинович, 1901 р. н., українець, освіта початкова, б/п, хлібороб. Заарештований 04.02.1930 р. Засуджений Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР на 3 р. заслання у Північний край. РБ 1988 р.

23. Шишмило Микита Федорович, 1885 р. н., українець, освіта початкова, б/п, сторож магазину. Заарештований 13.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1989 р.

24. Артюшенко Петро Акимович, 1921 р.н., українець, осв. початкова, б/п, червонофлотець. Заарештований 11.02.1942 р. Військовим трибуналом Приморської оперативної групи засуджений до розстрілу. РБ 1998 р.

Селище «Гірник» Костянтинівського району

1. Голій Захар Анікейович, 1915 р. н., українець, малограмотний, б/п, помічник теслі у радгоспі. Заарештований 22.04.1932. Засуджений Судовою трійкою при ДПУ УРСР до висилки у Сибір на три роки. РБ 1988 р.

2. Кудлай Григорій Якович, 1888 р. н., українець, освіта початкова, робітник радгоспу. Заарештований 16.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1958 р.

Селища Райське, Новогригорівка, Миколаївка, хутір Трійчатий Краматорського району (після 1932р. віднесений до Андріївського району)

1. Бондаренко Дмитро Іванович, 1895 р. н., українець, освіта нижча, б/п, одноосібник на х. Трійчатий. Заарештований 01.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

2. Бочарова Віра Анатоліївна, 1889 р. н., українка, освіта нижча, б/п, селянка с. Райське. Заарештована 01.02.1930 р. Звільнена 1930 р.

3. Гайдамака Олександр Григорович, 1898 р. н., українець, малоосвічений, б/п, хлібороб с. Райське. Заарештований 01.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

4. Гайдамака Петро Григорович, 1875 р. н., українець, хлібороб с. Райське. Заарештований 01.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

5. Жидченко Олена Степанівна, 1888 р. н., українка, малоосвічена, селянка с. Новогригорівка. Заарештована 01.02.1930 р. Звільнена 1930 р.

6. Жуков Григорій Михайлович, 1902 р. н., українець, освіта нижча, б/п, хлібороб х. Трійчатий. Заарештований 01.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

7. Ганевський Тимофій Опанасович, 1874 р. н., б/п, одноосібник с.Райське. Заарештований 04.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

8. Заярний Кузьма Лаврентійович, 1876 р. н., українець, освіта початкова, б/п, хлібороб с. Райське. Заарештований 09.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

9. Нерівний Матвій Іванович, 1874 р. н., українець, освіта початкова, б/п, хлібороб с. Райське. Заарештований 07.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

10. Першин Василь Якович, 1880 р. н., с. Райське, українець, освіта початкова, б/п, оглядач вагонів у Артемівську. Заарештований 19.12.1932 р. Засуджений Особливою народною при ДПУ УРСР на 3 роки висилки у Північний Край. РБ 1989 р.

11. Півень Михайло Спиридонович, 1889 р. н., с. Райське, українець, ветеринар в с. Золотий Колодязь, заарештований 03.03.1933 р. Засуджений колегією ДПУ УРСР на 3 роки заслання у Північний Край.

12. Руднев Кирило Наумович, 1906 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, колгоспник к-спу «Змичка». Заарештований 07.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

13. Фоменко Макар Мефодійович, 1880 р. н., Київщина, українець, освіта середня, б/п, священник с. Райське³. Заарештований 10.02.1930 р. Засуджений Особливою народою при колегії ДПУ на 3 роки заслання у Казахстан. РБ 1990 р.

14. Сотников Феофан Васильович, 1890 р. н., українець, освіта початкова, б/п, не працював. Заарештований в с. Райське 15.05.1932 р. Засуджений судовою Трійкою при ДПУ УРСР до 5 років концтабору. РБ 1988 р.

15. Кейс Петро Іванович, 1908 р. н., українець, освіта початкова, б/п, хлібороб с. Новогригорівка. Заарештований 09.02.1930 р. Звільнений 1930 р.

16. Кейс Опанас Григорович, 1894 р. н., українець, б/п, хлібороб х.Миколаївка. Особливою народою при колегії ДПУ УРСР. Засуджений на три роки заслання у Північний Край.

17. Кейс Яків Никанорович, 1883 р. н., українець, освіта початкова, б/п, хлібороб у с. Новогригорівка. Заарештований 07.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

18. Ковляшенко Петро Васильович, українець, освіта початкова, б/п, хлібороб с. Райське. Заарештований 07.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

19. Кейс Нестор Семенович, 1888 р. н., українець, освіта початкова, б/п, хлібороб с. Новогригорівка. Заарештований 06.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

20. Бобров Олександр Кузьмич, 1895 р. н., українець, малоосвічений, хлібороб с. Райське. Заарештований 06.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

21. Bloshenko Semen Maksymovich 1898 р.н. с.Райське, українець, малоосвічений. Заарештований 03.12.1937р. Засуджений трійкою УНКВС до розстрілу . РБ 1959 р.

22. Вакуленко Евстафій Макарович, 1881 р. н., с. Райське, українець, неграмотний, б/п, робітник.

Заарештований 28.04.1938р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

24. Гайдамака Григорій Михайлович, 1895 р. н., с. Райське, українець, малограмотний, б/п, проживав там же. Працював машиністом електрокрану на Торецькому заводі. Заарештований 03.05.1938р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

25. Блошенко Андрій Карпович, 1893 р. н., с. Райське, українець, освіта 2 кл., б/п. Проживав м. Дружківка, слюсар Торецького заводу. Заарештований 18.12.1948 р. Засуджений Донецьким облсудом до 10 років ВТТ. РБ 1992 р.

26. Кейс Олексій Дмитрович, 1905 р. н., м. Дружківка, освіта середня, б/п. Економіст заводу в м. Краматорськ. Заарештований 03.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до 10 років ВТТ. РБ 1992 р.

27. Кейс Іван Митрофанович, 1884 р. н., с. Райське, українець, освіта початкова, б/п. Проживав м. Слов'янськ. Слюсар заводу. Заарештований 21.01.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

28. Ковляшенко Іван Павлович, 1894 р. н., с. Райське, українець, освіта початкова, б/п, комірник заводу ім. Ворошилова. Заарештований 28.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1991 р.

29. Ковляшенко Олександр Федорович, 1897 р. н., с. Райське, українець, б/п, пенсіонер. Заарештований 24.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 8 років ВТТ. РБ 1960 р.

30. Коломієць Кузьма Васильович, 1873 р. н., с. Райське, українець, освіта початкова, б/п, проживав Новошвейцарський кар'єр, робітник. Заарештований 18.11.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

31. Минка Йосип Йосипович, 1899 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п,

колгоспник колгоспу «Змичка». Заарештований 28.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1960 р.

32. Калашников Опанас Пилипович, 1905 р. н., українець, освіта початкова, б/п, коваль Швейцарського кар'єру. Проживав там же. Заарештований 18.12.1937р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1961 р.

33. Пантрепа Єрофій Миколайович, 1900 р., Чернігівщина, українець, освіта початкова, проживав х. Райський Костянтинівського району (права сторона р. Казенний Торець). Заарештований 12.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС на 10 р. ВТТ. РБ 1959 р.

34. Прокопенко Ілля Давидович, 1880 р. н., українець, освіта початкова, б/п, робітник. Заарештований 03.05.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

35. Отрижко Семен Христофорович, 1874 р. н., Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, візник Торецького заводу. Заарештований 12.11.1937 р. Трійкою УНКВС засуджений до розстрілу. РБ 1989 р.

36. Отрижко Денис Федорович, 1883 р. н., українець, освіта початкова, б/п. Заарештований 27.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

37. Отрижко Дмитро Семенович, 1900 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, проживав у Дружківці. Шофер. Заарештований 07.10.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до 10 років ВТТ. РБ 1989 р.

38. Руднев Іван Іонович, 1885 р. н., с. Новогригорівка, освіта початкова, б/п, колгоспник. Заарештований 29.07.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

39. Руднев Іван Іванович, 1898 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, проживав там же, вахтер болтового заводу у Дружківці. Заарештований 28.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1959 р.

40. Руднев Ілля Микитович, 1900 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, колгоспник.

Заарештований 07.12.1937 р. 29.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

41. Руднєв Микита Іонович, 1906 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, коваль колгоспу. Заарештований 27.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС 29.12.1937 р. до розстрілу.

42. Руднєв Семен Савеліович, 1890 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, колгоспник. Заарештований 28.12.1937 р. 29.12.1937р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

43. Руднєв Яков Микитович, 1882 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, колгоспник. Заарештований 27.12.1937 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу.

44. Тищенко Опанас Климентійович, 1895 р. н., с. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, шофер колгоспу «Перебудова». Заарештований 28.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

45. Тищенко Євдокія Леонтіївна, 1897 р. н., українка, освіта початкова, колгоспниця колгоспу «Змичка». Заарештована 08.09.1941 р. Даних про вирок немає. РБ 1992 р.

46. Ф(Х)оменко Федір Опанасович, 1890 р. н., с. Новорайське, українець, освіта початкова, б/п, робітник болтового заводу. Заарештований 25.12.1932 р. Засуджений Особливою народною колегією ДПУ УРСР на 3 роки таборів. РБ 1989 р.

47. Черненко Петро Якович, 1896 р. н., с. Райське, українець, освіта початкова, б/п. Проживав в м. Дружківка. Заарештований 27.12.1937 р. Трійкою УНКВС засуджений до розстрілу. РБ 1959 р.

48. Чубенко Іван Юхимович, 1911 р. н., українець, освіта початкова, б/п, помічник командир взводу Червоної Армії. Заарештований 04.12.1941 р. Звільнений 1941 р.

49. Шаповалов Пантелій Микитович, 1884 р. н., с. Новорайське, українець, освіта початкова, до 1924 р. гл. ВКП(б). Проживав м. Дружківці. Заарештований 26.03.1931 р. Звільнений 1931 р.

50. Чорнокун Дмитро Давидович, 1893 р. н., х. Новогригорівка, українець, освіта початкова, б/п, хлібороб. Заарештований 16.10.1930 р. Засуджений Особливою народою при колегії ДПУ УРСР на 3 роки заслання у Північний Край. РБ 1955 р.

51. Швиденко Федір Петрович, 1885 р. н., с. Новорайське, українець, освіта початкова, б/п, непрацюючий. Заарештований 28.04.1938 р. Засуджений Трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

52. Ягупець Іларіон Юхимович, 1902 р.н., українець, осв. поч., б/п., грабар кар'єрів. Заарештований 28.12.1937 р. Трійкою УНКВС 29.12.1937 р. засуджений до розстрілу. РБ 1960 р.

с.Райське Костянтинівського району (правий берег Казеного Торця)

Блошенко Семен Максимович, 1898 р.н., українець, малоосвічений, б/п. Працював візником у Дружківці. Заарештований 03.12.1937р. Засуджений трійкою УНКВС до розстрілу. РБ 1989 р.

В інших містах та областях УРСР та СРСР були репресовані відомі постаті в історії Дружківки (дані з відкритих Інтернет-ресурсів). Важливо зазначити, що всі ці діячі, крім священника, ідейні лєнінці, а згодом сталінці. Репресивна машина не пощадила їх, незважаючи на відданість.

Радченко Андрій Федорович, 1887 р.н., перший голова Дружківської Ради робітничих солдатських та селянських

депутатів, у 1924-1925 рр. - секретар Донецького губкому КП(б)У, в 1925-1928 рр. - голова Всеукраїнської Ради Профспілок, потім на партійній та радянській роботі. З 1932 р. начальник ВО Заготлен (Москва). Заарештовано у 1937 р. Розстріляний 20.01.1938 р.

Мойсеєнко Костянтин Васильович, 1895 р.н., активний діяч Дружківської ради РСС депутатів у 1917-1918 рр., у 1924-1928 рр. відповідальний секретар Донецького окружкому КП(б)У, 1924 р. - відповідальний секретар Полтавського окружкому КП(б)У, 1937р. - нарком землеробства УРСР, член ЦККП(б)У. Розстріляний у 1937 р.

Міхієнко Дмитро Олександрович, 1888 р.н., активний діяч Дружківської ради РСС депутатів у 1917-1918 рр., у 1923-1928 рр. - відповідальний секретар Бахмутського, Артемівського окружного комітету КП(б)У, у 1925-1930 рр., член ЦККП(б)У, з 1937 р. управляючий Дніпровською енергетичною системою (Запоріжжя). Репресований у 1937 р.

Гонтаревський Федір Вікторович, 1871 р.н., до революції та після неї священик Свято-Миколаївської церкви в Дружківці, активний діяч Дружківської ради в 1917 р. В 30-х роках священик в Маріуполі. Репресовано у 1937 р.

Тернопольченко Михайло Дмитрович, 1888 р.н., Дружківка, українець, освіта початкова, чл. .ВКП(б). В 1917р.начальник міліції у м.Царицин, у 20рр. працював в урядових установах УСРР, пізніше армійським воєнним юристом окремої армії на Далекому Сході .З 1934 р. в Москві. Заарештований 14.08.1937 р. Засуджений до розстрілу. РБ 1957 р.

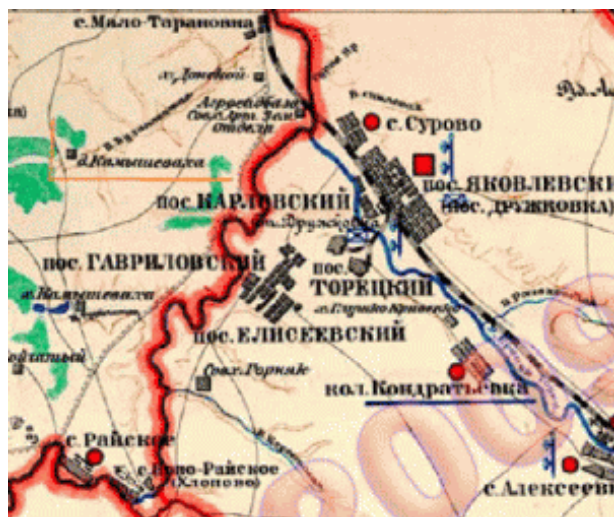
¹ УНКВС — Управління Народного Комісаріату Внутрішніх Справ. Створювались в обласних центрах СРСР на початку 30 років після реорганізації ДПУ в НКВС. Трійка УНКВС — позасудовий репресивний орган у складі трьох осіб. Очолював трійку керівник УНКВС у Донецькій області в 1937 – 1938 рр. – Соколінський Давид Моїсєєвич. Такими ж позасудовими органами були особливі наради.

² - Завод ім Ворошилова і Торецький завод - це один і той же завод. Сьогодні має назву Дружківський машинобудівний завод.

³ Священик та церква належали до Української автокефальної церкви. Проповіді і богослужіння в ній велися українською мовою – мовою прихожан. Автокефальна церква була знищена в 30р. XX ст. Загинули всі митрополити, 1150 священників та 20 тис. активу церкви.

Список використаних джерел

1. Державний архів Донецької області: ФР 1169, оп 2, стор. 216-217.
2. Великий голод в Україні 1932-1933 рр.. Свідчення очевидців... - Київ, 2008.
3. Національна книга пам'яті жертв голодомору 1932-1933 років в Україні. Донецька область [Текст] / голова редкол. О. Л. Третяк ; Український ін-т національної пам'яті, Донецька обласна держ. адміністрація. - Донецьк: Регион, 2008.
4. Гіроакі Куромія. Свобода і терор у Донбасі. – Київ, 2002.
5. Джордж Е. (Василенко) До свидання - не значит прощай. — Минск, 2004.
6. История родного края. Учебное пособие. – Донецк, 1998.
7. Зеленская Л. И. Иди, товарищ, к нам в колхоз! Из истории коллективизации в Краматорском районе. – Краматорск, 2007.
8. Конквест Р. Жнива скорботи. – Київ, 2007.
9. Лихолобова З. Г. Сталінський тоталітарний режим та політичні репресії кінця 30 рр. в Україні. – Донецьк, 1996.
10. Моргун Ф. Т. Сталінсько-гітлерівський геноцид українського народу. – Київ, 2007.
11. Нікольський В. М. Репресивна діяльність органів держбезпеки СРСР в Україні. – Донецьк, 1996.
12. Парсенюк Б. Ф. Удар по крест'янству/ Сборник Правда через годы. - Донецк, 2001.
13. Парсенюк Б. Ф. Голодомор у Донбасі 1932 – 1933 рр.// Збірник Невгамовний біль. - Донецк, 2007.
14. Реабілітовані історією. Донецька область. Книга 1-8. – Донецьк, 2000-2011.
15. Субтельний О. Україна. Історія. - Київ, 1991.
16. Янко М.Т. Учитель/ Неизвестная Дружковка, 1998, №3, №4.

Карта Дружківки кінця 20-х років XX століття.

Житлові будинки «Блоки». Сучасний вигляд.

Будівля середньої школи № 2 (нині не діюча).

Розкуркулена сім'я біля свого будинку в с. Удачне
Донецької області. 1930-ті рр.
*Фото Марка Желізняка з Центрального державного
кінофотофоноархіву України.*

Приблизно тоді ж - узимку 1933-го - зроблене фото дітей з Удачного, які збирають мерзлу картоплю на колгоспному полі. Марко Микитович підписав його українською: "Здобутки колективізації...".
Фото Марка Желізняка з Історико-краєзнавчого музею м.Покровськ.

Тюрма в м. Артемівську (нині м. Бахмут).
 Головний корпус установи.

Пам'ятник жертвам політичних репресій на Рутченковому полі.

Дружківчанин Євген Олійников. Фото 40-х років

Науково-популярне видання

КАЧУР Володимир

**Історія Дружківки в 30-ті роки ХХ століття.
Дорога ціна прогресу.**

Формат 60 × 84/16

Ум.друк.арк.4,9. Друк лазерний.

Зам. №137/06. Наклад 50 прим.

Віддруковано у друкарні «Про формат»

Україна, м.Київ